

СУЧАСНІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

MODERN INTEGRATION APPROACHES TO THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS

Стаття присвячена сучасним інтеграційним підходам до підготовки майбутніх педагогічних працівників. В умовах цифрової трансформації загальної освіти успішна професійна діяльність сучасного вчителя неможлива без сильної мотивації, пізнавальної та технологічної готовності викладати свій предмет в умовах багатозадачності, невизначеності та ситуативності. Водночас сучасна система освіти висуває певні нормативні вимоги до кваліфікації та змісту професійної діяльності вчителя. Усе це накладає певні зобов'язання на університет, який організовує відповідну підготовку майбутніх викладачів. Інтеграція зосереджується на створенні зв'язків для студентів, дозволяючи їм брати участь у відповідних, значущих видах діяльності, які можуть бути пов'язані з реальним життям. Сучасні інтеграційні підходи до підготовки майбутніх педагогічних працівників мають на меті поєднати теорію, вивчену в класі, з практичними знаннями та досвідом з реального життя. Інтегративні підходи у підготовці майбутніх педагогічних працівників дає можливість формувати в студентах нові знання, що характеризуються вищим рівнем осмислення, динамічністю їх застосування в нових ситуаціях, підвищенням їхньої дієвості й системності, сприяє розширенню соціально-пізнавального досвіду, формуванню інтересу до подій і явищ дійсності. До основних сучасних інтеграційних підходів до підготовки майбутніх педагогічних працівників відносять: інтеграція словесних, практичних та лабораторних методів; ситуаційні методи; різні види аналогів методів; когнітивні методи; інтеграційний металлан; інтеграційна лекція «разом»; семінар з використання інтеграційні методи навчання; інтегративні блоки тощо. У статті було застосовано наступні методи дослідження: теоретичні (індукція, дедукція, узагальнення) для упорядкування наукових фактів, встановлення співвідношення між різними поняттями; емпіричний (дослідження, обґрунтування педагогічного досвіду) для вивчення освітніх програм підготовки майбутніх педагогів.

Ключові слова: педагогічний працівник, інноваційна педагогічна діяльність, інтеграція, навчальна робота, університет, модернізація.

The article is devoted to modern integration approaches to the training of future teachers. In the conditions of digital transformation of general education, successful professional activity of the modern teacher is impossible without strong motivation, cognitive and technological readiness to teach the subject in the conditions of multitasking, uncertainty and situationally. At the same time, the modern education system puts forward certain regulatory requirements for the qualification and content of a teacher's professional activity. All this imposes certain obligations on the university, which organizes the appropriate training of future teachers. Integration focuses on building connections for students, enabling them to participate in relevant, meaningful activities that can be related to real life. Modern integration approaches to the training of future teachers aim to combine the theory learned in the classroom with practical knowledge and experience from real life. Integrative approaches in the training of future teachers gives students the opportunity to form new knowledge, characterized by a higher level of understanding, the dynamics of their application in new situations, increasing their effectiveness and systematization, expands social cognitive experience, interest in events and phenomena of reality. The main modern integration approaches to the training of future teachers include: integration of verbal, practical and laboratory methods; situational methods; different types of method analogues; cognitive methods; integration metaplan; integration lecture "together"; seminar on the use of integration teaching methods; integrative blocks, etc. The following research methods were used in the article: theoretical (induction, deduction, generalization) to organize scientific facts, to establish the relationship between different concepts; empirical (research, substantiation of pedagogical experience) for studying educational programs of preparation of future teachers.

Key words: teacher, future teacher, innovative pedagogical activity, integration, educational work, university, mobility, modernization.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.1.21>

Кутова С.О.,

канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри менеджменту освіти
та педагогіки вищої школи
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Свідерська О.М.,

канд. іст. наук,
доцент кафедри суспільних дисциплін
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Система професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників протягом останніх років суттєво зазнає модернізації процесу навчання. Нині спостерігається зміна освітньої парадигми, яка зосереджується на переміщенні системи освіти, яка заснована виключно на теоретичному навчанні (суб'єктно-об'єктна взаємодія), на систему, засновану на практичному навчанні та перетворення студента в центр навчального процесу (суб'єкт-суб'єктній взаємодії). Інтегративний підхід у навчанні поєднує теоретичний матеріал з практикою та стимулює студентів до постійного саморозвитку та урізноманітнення інформації. Отже,

інтегративний підхід у навчанні забезпечує формування конкурентоспроможного професіонала на основі сформованих інтегрованих знань майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Острожинський В. Є, акцентує, що нині інтеграцію можемо розглядати «як засіб самоорганізації хаосу знань, гармонізації, єдності в розчленований світ знань з метою підвищення ефективності як засвоєння, так і застосування знання» [7]. У свою чергу, М. Рудіна аналізує особливості та принципи інтегративної освіти філологів у технічних університетах [4].

Характеристику та особливості інтегрованого навчання здійснено Н.Б. Ларіонова та

Н. М. Стрельцова. Ми погоджуємося із авторами, що навчання, яке ґрунтується на комплексному підході і є інтегрованим навчанням. Також через призму загальної картини гречно розглядати освіту, а не здійснювати розподіл на певні дисципліни [5]. До прикладу, В. Поберецька розкриває перспективи та можливості використання інтегрованого підходу в початковій освіті [10]. Детальну характеристику методологічним підходам до інтеграції знань надають О. А. Лавніков та А. С. Лесик [8].

Теоретико-методологічні засади педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу у професійній діяльності вивчає Ю. В. Чорна [9].

Ключові аспекти педагогічної інтеграції як певного шляху до побудови інтегративної педагогічної парадигми розглядають О. Дубасенюк та ін. [2].

Достеменно відомо, що саме педагогічна інтеграція є необхідною умовою модернізації змісту освіти, остання формуванню цілісної системи знань, умінь та навичок вихованців, розвитку їх мислення та креативності можливостей. Отже, погоджуємося із твердженням О. Вознюк, що «інтегративний підхід в освіті та, взагалі, розвитку людини покликаний на основі інтеграції окремих розвивальних аспектів отримати надрезультат – нові системні властивості цілого – цілісну особистість» [1].

Як свідчать численні розвідки [3; 9; 10], професійному та науковому розвитку майбутньому педагогу сприяє застосування інтегративного підходу. Нагадаємо, що основна ідея інтегрованого підходу полягає в тому, щоб поєднати теорію з практикою шляхом вирішення реальних життєвих проблем, пов'язаних із майбутнім професійним контекстом студентів

Мета статті. З'ясування сутностей сучасних інтеграційних підходів до підготовки майбутніх педагогічних працівників.

Виклад основного матеріалу. Інтеграція (від лат. *integratio* – відновлення, спогад, *integer* – цілий) – поєднання будь-яких частин, елементів у єдине ціле.

«Процес взаємодії елементів із заданими властивостями, що супроводжується встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між цими елементами на основі достатньої підстави, в результаті якої формується інтегрований об'єкт (цілісна система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів» відповідно до авторської позиції Н. Костюка є інтеграцією [5].

Рудіна М., підкреслює, що «інтеграція в освіті оптимально відповідає й формуванню такої ключової компетентності, як уміння вчитись протягом життя – здатності до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації

навчального процесу (власного й колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами й інформаційними потоками, уміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання» [4]. Інтегративний підхід у навчанні враховує особливості психолого-освітнього зростання студентів з точки зору врахування їх схильностей, інтересів та підготовки до того, що їм надається з точки зору знань, досвіду та інтегрованої інформації, що створює тенденцію і мотивація до вивчення цієї інформації, тобто такий підхід бере за основу схильності студентів як фундаментальну основу. Вивчення дилем і тем, які вони хочуть вивчати, а також аспектів діяльності, пов'язаних з ними, спонукає студентів робити все можливе, щоб зібрати інформацію, необхідну для розв'язання цих проблем, або вивчити ці теми, щоб навчання було більш корисним і тривалим. вплив, тому що це навчання на основі їхнього бажання та відповідно до їхніх уподобань. Застосування інтегративного підходу сприяє професійному та науковому розвитку вчителя, оскільки він постійно потребує саморозвитку та урізноманітнення інформації, щоб відповідати складній та різноманітній інформації, яку він надає своїм учням.

Інтеграційний підхід в освіті – це динамічний підхід до навчання, за якого студент досліджує складні реальні проблеми та виклики, водночас розвиваючи навички міжпредметних програм, працюючи в невеликих спільних групах [2].

Вознюк О. виділяє два види інтеграції в системі освіти, а саме, горизонтальна та вертикальна (див. таблицю 1) [1].

Таблиця 1

Види інтеграції в системі освіти

Горизонтальна інтеграція в системі освіти	Відбувається шляхом пошуку горизонтального зв'язку між різними областями, які складають навчальний план, при цьому увага зосереджується на темах із спільними елементами між суміжними галузями.
Вертикальна інтеграція в системі освіти	спіральна конструкція, яка просто означає орієнтацію на наукову дисципліну в навчальних програмах, прийняття головної концепції та просування її в глибину та ширину та втручання в галузі науки та життя.

Джерело: власна розробка авторів на основі узагальнення даних [1].

Зв'язок теорії з практикою шляхом вирішення реальних життєвих проблем, пов'язаних із майбутнім професійним контекстом студентів є ключовою

Таблиця 2

Назва інтеграційного підходу	Характеристика інтеграційного підходу
Інтеграція словесних, практичних та лабораторних методів	Розв'язання педагогічних задач, моделювання різноманітних видів виховної діяльності, а саме фрагментів виховних заходів, фрагментів уроків, процес взаємодії вихователя і вихованців.
Ситуаційні методи	Метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, зміст полягає навчанні шляхом вирішення конкретних завдань - ситуацій (кейсів). Його називають нестандартним, творчим, адже він дозволяє обирати нестандартні рішення
Аналогічні метод	Робота з прикладами та їх аналогіями, які різняться за рівнями складності.
Когнітивні методи	Впорядкування теоретичної інформації в процесі розв'язання творчого завдання, що допомагає застосувати теоретичне знання на практичному рівні.
Інтеграційна лекція «разом»	Лекція-дискусія, коли лектор заохочує студентів до активного обговорення лекційного матеріалу.
Семінар з використання інтеграції методів навчання	Робота присвячена різним інтеграційним методам та практикам, де проходить детальне обговорення переваг та недоліків різних інтеграційних методів.

Джерело: власна розробка авторів на основі узагальнення даних [3; 7; 10].

ідеєю інтеграційного підходу. Інтеграційні підходи до підготовки майбутніх педагогічних працівників заохочують студентів брати відповідальність за свій навчальний досвід і переходити від пасивних до більш активних моделей навчання [8]. Таким чином, майбутні педагогічні працівники формують та розвивають навички педагогічної діяльності, які важливі для конкурентоспроможності на ринку праці.

Сучасні інтеграційні підходи до підготовки майбутніх педагогічних працівників засновані на принципі планування. Студенти створюють і спрямовують власне навчання, розвивають свою креативність, вирішують проблеми, з якими вони стикаються разом з викладачем. За допомогою сучасних інтеграційних підходів майбутні педагогічні працівники вчаться виконувати різноманітні завдання, а саме розробка експериментів, прогнозування та проведення спостережень (див. рис. 1).

До основних сучасних інтеграційних підходах до підготовки майбутніх педагогів відносять: інтеграція словесних, практичних та лабораторних методів; за домінуючим методом навчання; ситуаційні методи; різні види аналогів метод; когнітивні методи; інтеграційний метаплан; інтеграційна лекція «разом»; семінар з використання інтеграції методи навчання; інтегративні блоки тощо (див. таблицю 2).

Отже, сучасні інтеграційні підходи до підготовки майбутніх педагогів характеризуються довгостроковістю, орієнтованістю на студента, засновані на спільному навчанні в команді та інтегрованою з реальними практиками та базуються на проєктній діяльності. Їм притаманна організація обговорення відкритого питання або завдань, створення потреби знати основний зміст і навички, а також включення процесів зворотнього зв'язку та аналізу. Останні дозволять досягти продуктивних результатів і розвивати такі навички, як самоуправління, командна робота, лідерство, управління часом,

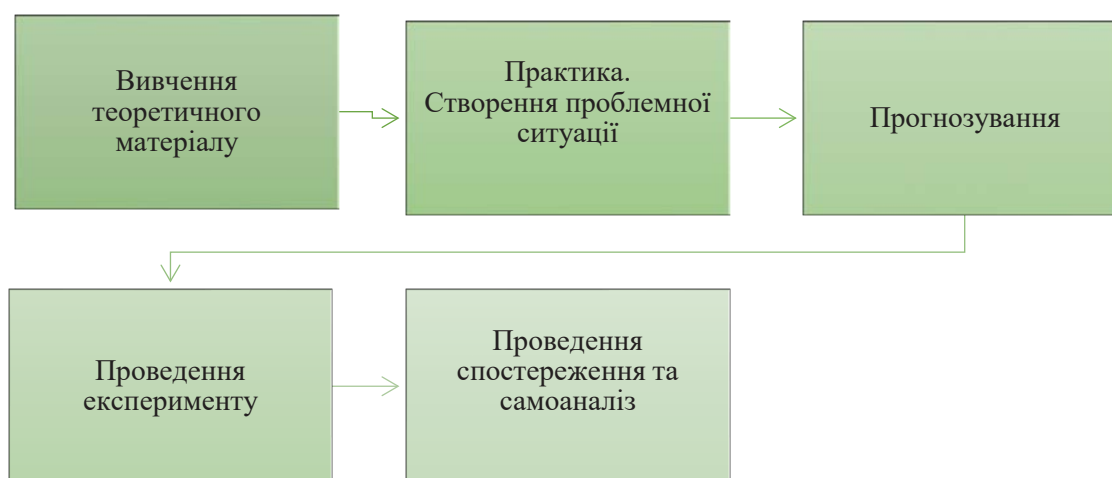

Рис. 1. Процес застосування інтеграційних підходів

Джерело: власна розробка авторів

спілкування та вирішення проблем, а також здатність використовувати технологічні інструменти.

Висновки. Отже, інтеграційний підхід в освіті – це динамічний підхід до навчання. Основна ідея якого є поєднання теоретичного знання з практикою шляхом вирішення реальних життєвих проблем, пов'язаних із майбутнім професійним контекстом студентів.

Сучасні інтеграційні підходи до підготовки майбутніх педагогічних працівників характеризуються довгостроковістю, орієнтованістю на студента, засновані на спільному навчанні в команді та інтегрованою з реальними практиками. Сучасні інтеграційні підходи дозволяють досягти продуктивних результатів і розвивати такі навички, як самоуправління, командна робота, лідерство, управління часом, спілкування та вирішення проблем, а також здатність використовувати технологічні інструменти.

Використання сучасних інтеграційних підходів до підготовки майбутніх педагогічних працівників збільшує рівень досягання освітніх та поведінкових цілей, необхідних для студентів на цьому етапі, ніж класичні методи. Навчання за стратегією інтегративного підходу має більший вплив та пробудження інтересу до навчального процесу, ніж класичний метод оскільки стимулює студентів до постійного саморозвитку.

До основних сучасних інтеграційних підходів до підготовки майбутніх педагогічних працівників відносять: інтеграція словесних, практичних та лабораторних методів; ситуаційні методи; різні види аналогів метод; когнітивні методи; інтеграційна лекція «разом»; семінар з використання інтеграції методи навчання; інтегративні блоки тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вознюк О. Розвиток педагогічної діяльності. *Вища освіта України*. 2017. № 2(65). С. 23–31.
2. Божко Н. Інтегративний підхід до навчання в контексті реформування системи освіти в Україні. *Молодь і ринок*. 2018. 7 (162), лип. С. 84–89.
3. Дубасенюк О., Вознюк О., Копетчук В. Типи спрямованості особистості і науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2021. № 36. С. 18–24.
4. Рудіна М. Візія інтегративного підходу до навчання філологів у технічних університетах. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*: зб. наук. пр. К. : Національний авіаційний університет, 2019. Вип. 2(15). С. 84 – 91.
5. Інтегративний підхід : актуальність, сутність, особливості впровадження в умовах початкової школи : навчально-методичний посібник / уклад. : Н.Б. Ларіонова, Н.М. Стрельцова. Харків: «Друкарня Мадрид», 2018. 76 с.
6. Integrative approach to teaching students in natural sciences / G. Burlak et al. *Transactions of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*. 2021. Vol. 2. P. 23–29. URL: <https://doi.org/10.30929/1995-0519.2021.2.23-29> (date of access: 28.06.2022).
7. Острожинський В. Є. Напрями реалізації інтегративного підходу у навчанні математики в університеті. *The current state of development of world science: characteristics and features* (June 4, 2021 Lisbon, Portuguese Republic): Collection of scientific papers «SCIENTIA». 2021. Vol. 2 URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18929> (дата звернення: 28.06.2022).
8. Лавніков О. А., Лесик А. С. Інтегративний підхід у системі вищої освіти: поняття і особливості. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology"*. 2020. Т. 1, № 19. С. 195–199. URL: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2020-1-19-23> (дата звернення: 28.06.2022).
9. Чорна Ю. В. Актуальні підходи до організації навчального процесу. Медичні перспективи. 2017. Т. 22, № 2. С. 20–23.
10. Поберецька В. Впровадження інтегрованого навчання в початковій освіті: закордонний досвід. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 125–132.